

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 11.05.2022).

7. Qўйnivet N. The Implementation of International Humanitarian Law by Human Rights Courts: The Example of the Inter-American Human Rights System / Nollle Qўйnivet. *International humanitarian law and human rights law : towards a new merger in international law / edited by Roberta Arnold and Nollle Qўйnivet*. Leiden – Boston : Martinus Nijhoff Publishers, 2008. P. 31–353.

8. Case of Lawless v. Ireland, Judgement of 1 July 1961. – E.C.H.R. *ECHR Official WebSite*. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-57518"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{) (дата звернення: 11.05.2022).

9. Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons, ICJ Reports, 1996. *ICJ Official Website*. URL: <http://www.icj-cij.org/docket/files/95/7497.pdf> (дата звернення: 11.05.2022).

ЕФЕКТИВНЕ ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ТА ДЕМОКРАТИЧНИЙ ЦИВІЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ ЯК СПОСІБ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У ОБОРОННІЙ СФЕРІ

Штундер Л. В.

*адвокат, аспірант кафедри кримінального права і правосуддя
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

За даними Стокгольмського Міжнародного Інституту Дослідження Миру SIPRI, корупційна складова оборонних замовлень всіх держав за 2017 рік становить близько 20%, а це 400 мільярдів доларів. У країнах, які воюють (Україна – одна з них) корупційна частка є ще більшою, визнають дослідники. Що свідчить про те, що корупція є досить поширеним явищем у сфері державного оборонного замовлення [2].

Так, у 2015 році між концерном «Військторгсервіс та Міністерством оборони України укладено 13 договорів постачання речового майна на загальну суму 31,8 мільйонів гривень. Поставку здійснено тільки на підставі 9 договорів. Концерн «Військторгсервіс не повернув бюджетні кошти за не постачання речового майна. Слід зазначити, що військові службові особи Міноборони навмисно не проводили конкурсні процедури при закупівлях, концерну «Техвоєнсервіс» незаконно

сплатили винагороду в сумі 28,9 мільйонів гривень за оформлення посередницьких договорів [3].

Найбільш кричущими корупційними кримінальними злочинами у оборонній сфері нині Державне бюро розслідувань вважає будівництво бойових десантно-штурмових кораблів на Кузні на Рибальському, купівлю медичних автомобілів марки «Богдан» та закупку неякісних снайперських систем на суму понад 8,7 млн гривень.

Станом на кінець 2021 року Міноборони було позбавлено можливості провести повноцінні випробування кораблів, оскільки їх технічні показники не відповідали тим вимогам, які заклало Міністерство. При спробі провести випробування одного з них відбулось загоряння двигуна, швидкісні режими також не витримувались, і це – за умови відсутності на кораблі навантаження – особового складу з озброєнням.

Зазначені кораблі не могли бути прийняті на озброєння військово-морських сил. Це підтвердили і судові експертизи, які проводили науково-дослідні інститути Міністерства юстиції із залученням інженерів Миколаївського державного конструкторського бюро.

Викриття злочинів щодо розкрадань в оборонній сфері для Державного бюро розслідувань є одним із важливих напрямків протидії організованій злочинності та корупції, у тому числі в Міністерстві оборони України.

Станом на кінець 2021 року слідчі ДБР здійснювали розслідування у 328 подібних кримінальних провадженнях. Лише протягом 2021 року було оголошено 17 підозр військовим та особам, які беруть участь у використанні бюджетних коштів. 16 обвинувальних актів направлено до суду, вже винесено три обвинувальні вироки.

Нині в Україні є чимало антикорупційних громадських організацій, які активно працюють у військовій сфері та напрацювали чимало аналітичного матеріалу з секторальних напрямків. Наприклад, у сфері діяльності держпідприємств Міноборони, медичній сфері, житловому забезпеченні військовослужбовців, реформі оборонних закупівель та обліку земель оборони чимало зробили Незалежна антикорупційна комісія (НАКО), State Watch, проєкт «Разом проти корупції», норвезький проєкт «Виховання доброчесності серед працівників МО України», проєктний офіс з оборонних закупівель.

Все це було б неможливим без виконання Міністерством оборони вимог демократичного цивільного контролю над Збройними Силами. Це ті зобов'язання, які бере на себе військова організація з розкриття інформації зі співпраці з громадськістю, з парламентськими комітетами та державними установами, зокрема й під час забезпечення президентського чи урядового контролю.

Якщо говорити про цивільний демократичний контроль, то насамперед йдеться про відкритість Міноборони, адже навпаки – секретність і закритість – це дуже гарне поле для корупції. Отож, важливо, що військове відомство України сприяє відкриттю інформації, доступу до неї парламентарів та громадськості і в такий спосіб фактично забезпечує співпрацю з громадянським суспільством. Порівняно з недалеким минулим, яке визначалося рисами пострадянського періоду, це безпрецедентні кроки.

Окрім збитків для державного бюджету вказані злочини спричинили набагато серйозніші наслідки для обороноздатності держави, а для країни, яка в умовах війни вже 8 років це недопустимо. Тому своєчасне виявлення та ефективне досудове розслідування корупційних кримінальних правопорушень для забезпечення завдань кримінального провадження з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, має також на меті недопущення в подальшому аналогічних за змістом кримінальних правопорушень в оборонній сфері.

Література:

1. Розслідування ДБР щодо постачання Збройним Силам України військової техніки низької якості. *Сайт ДБР*. URL: <https://dbr.gov.ua/news/dbr-planue-do-1-listopada-zavershiti-rozsliduvannya-shhodo-postachannya-do-zsu-vijskovoi-tehniki-nizkoi-yakosti-oleksij-suhachov-video> (дата звернення: 24.05.2022).

2. Громадськість пропонує Зеленському зробити державне оборонне замовлення більш відкритим. *Радіо свобода* : сайт. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-hromadskist-zelenskyi/30008325.html> (дата звернення: 24.05.2022).

3. За критеріями визначення ефективності управління Міноборони отримало оцінку «незадовільно» – Рахункова палата. *Рахункова палата* : офіц. сайт. URL: <https://rp.gov.ua/PressCenter /News/?id=85> (дата звернення: 24.05.2022).